הרוצה שיתעשר יעסוק בבהמה דקה אמר

רב חסדא מאי דכתיב יועשתרות צאנך

שמעשרות את בעליהן יואמר רבי יוחנו

כסא דחרשין ולא כסא דפושרין והני מילי

בכלי מתכות אבל בכלי חרש לית לן בה

ובכלי מתכות גמי לא אמרן אלא דלא שדי

בהו ציביא אבל שדי בהו ציביא לית לן בה

וכי לא שדי בהו ציביא נמי לא אמרן אלא

דלא ציץ אבל ציץ לית לן בה יואמר ר' יוחנן

מי שהניח לו אביו מעות ורוצה לאבדן

ילבש כלי פשתן וישתמש בכלי זכוכית

וישכור פועלים ואל ישב עמהן ילבוש כלי

פשתן בכיתנא רומיתא וישתמש בכלי

זכוכית בזוגיתא חיורתא וישכור פועלים ואל

ישב עמהן יבתורי דנפיש פסידייהו דרש

רב עוירא זימנין אמר לה משמיה דרבי אמי

וזימנין אמר לה משמיה דרבי אסי מאי

דכתיב 2מוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו

במשפט "לעולם יאכל אדם וישתה פחות

ממה שיש לו וילבש ויתכסה במה שיש לו

ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו שהן

תלויין בו והוא תלוי במי שאמר והיה

העולם דרש רב עינא אפתחא דבי ריש

גלותא השוחט לחולה בשבת חייב לכסות

אמר להו רבה אשתומא קאמר לישמטוה

לאמוריה מיניה דתניא דר' יוםי אומר כוי אין

שוחטין אותו ביו"ט ואם שחטו אין מכסין

את דמו מקל וחומר ומה מילה שודאה דוחה

שבת אין ספיקה דוחה יו"ט כסוי שאין ודאו

דוחה שבת אין דין שאין ספקו דוחה יו"ט

יאמר לו תקיעת שופר בגבולים תוכיח

שאין ודאה דוחה שבת וספיקה דוחה יו"ט

השיב רבי אלעזר הקפר בריבי תשובה מה

למילה שכן אינה נוהגת בלילי ימים מובים

תאמר בכסוי שנוהג בלילי ימים מובים אמר

רבי אבא זה אחד מן הדברים שאמר רבי

חייא אין לי עליהם תשובה והשיב רבי

אלעזר הקפר בריבי תשובה קתני מיהת כסוי שאין ודאו דוחה שבת מאי ודאו דכסוי

דלא דחי שבת ילאו השוחט לחולה בשבת

ודלמא דעבר ושחט דומיא דמילה מה מילה

ברשות אף כסוי נמי ברשות אמרו לו תקיעת

שופר בגבולין תוכיח שאין ודאה דוחה

שבת וספיקה דוחה יום מוב מאי ספיקה

אילימא ספק חול ספק יום מוב השתא ודאי

ב א מיי׳ פ״ה מהל׳ דעות הלכה יג ב מיי פי״ד מהלכות שחיטה הל' ד סמג עשין סד טוש״ע י״ד סי׳

כח סעיף טו:

תורה אור השלם וַאֲהַבְּךְ וּבַרְכְּךְ וְהִרְבֶּךְ
וֹבַרַךְ פְּרִי בִטְנְךְ וּפְרִי אַדְמָתֶרְ דְּגָנְרְ וְתִירִשְׁרְ וִיצְהָרֶרְ שְׁגֵר אֲלְפֶּיךְ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךְ עַל נשבע האדמה אשר

.. דברים ז יו 2 מור איש חווז ומלוה 2. טוב אָיש ווּצֵן וּבִּירְטָּ: יְכַלְבֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט: תהלים קיב ה

רבינו גרשום א"ר יוחנן כסא דחרשין כו'. בשביל הלכות דר' יוחנן מביא הלכה זאת: לא אמרן אלא דלא שדי בהו ציביא. כלומר בכלי מתכות נמי לא פושרין אלא דלא שדי בהו תבלין: אבל שדי בהו תבלין: אבל שדי בהו תבלין. לית לן בה: ולא אמרן אלא דלא ציץ. כלומר דלא רתח: רוצה לאבדן ביד אלא רוצה לאבדן כלאחר יד ומעט מעט רוצה לאבדן: בכיתנא רומא. רע הוא (וכז בכ"י רומא רע הוא יום ב- יידיה היה היה היה ומשבר מהר): בתוורי דנפיש פסידייהו. כלומר ששורר אח השוורים יושב עמו (וחורשו) [ואינו חורש] וזורע לו חרישה וזריעה יפה דזו היא פסידא דלא הדר: טוב איש חונן ומלוה. כלומר שמלוה את בניו כשהן קטנים שהן תלויין בו: . אי דשמא האמר לישמטה. איז שמא קאמו לישמטוו. כלומר אי משמא דנפשיה קאמר דלא אמר משמיה . דרביה לישמטוה לאמוריה לשון אמורא הוא שדורש בפניו לישמטו מיניה: ואית דאמר אישתמא ליחתכו לשונו אמוריה זהו לשונו שאמר הדבר: אין ספיקה דוחה יו"ט. כלומר אם נולד בין השמשות שם נולד בין השתשות שמנה ימים קודם יו"ט דלא ידעינן אי יו"ט שמיני ואי ערב יו"ט שמיני כיסוי שאין ודאי דוחה שבת כר, כדבעינן לפרושי קמן: דלמא דעבר ושחט. כלומר מה דאמרי שאיז מוקמינן בשוחט לחולה אלא דערר ושחט לרריא:

יהיכי דמי דשחט לחולה:

הרוצה שיתעשר יעסוק בבהמה דקה. וא"ת דאמרינן נפרק מקום שנהגו (פסחים דף נ:) העוסק בבהמה דקה אינו רואה סימן ברכה ואומר ר"ת דהתם בישוב ומשום עין הרע אבל

הכא איירי בחורשין דלא שלטא בהו עינא: בווגיתא חיורתא. וא״ת משמע דזכוכית לבנה היתה

בימי ר' יוחנן וכן בריש אין עומדין (ברכות דף לת.) ההוא דתבר זכוכית לבנה בחתונת בנו ובפ׳ עגלה ערופה (סוטה דף מח:) תנא משחרב בהמ"ק בטלה שירא פרנדא וזכוכית לבנה וי"ל דלא לגמרי בטלה אלא דאינה מצויה כמו בזמן בית המקדש וכן לריך לומר גבי שירא פרנדא דאמר בפרק במה מדליקין (שבת דף כ:) דרבין ואביי הוו יתבי קמיה דרב נחמיה ריש גלותא חזייה להוה לביש מטכסא אמר ליה רבין לאביי היינו כלך דתנן אמר ליה אנן שירא פרנדא קרינא ליה ומיהו ר"ת מפרש דאכלך דמתניתין קאי דקרי ליה שירא פרנדאי:

בתורי פירוש בתורי פירוש בקרים שאינם מעמיקים

המחרישה כראוי ומפסיד כל מה שזורעי: בפור שאין וראו דוחה שבת. להנך תרי טעמי דמפרש בפרק קמא דבילה (דף ח:) דכוי אין מכסין דמו ביום טוב משום דאפר כירה דעתו לודאי ואין דעתו לספק אי נמי משום התרת חלבו אי אפשר ליישב ק"ו זה דמה שאין ודאי דוחה שבת לא הוי משום מוקלה דאפי׳ הכינו מבעוד יום אין מכסין ולא שייך נמי שם התרת חלב כיון שהיא ודאי חיה יאבל (א) טעמא דמפרש התם דבדקר נעון בודאי התירו ביו"ט ואע"ג דאיכא איסורא מדרבנן בחופר גומא וא"ל אלא לעפרה אבל בספק לא התירו אתי ק"ו דהכא שפיר דכיון דלא התירו בודחי שידחה שבת כ"ש דחין ספק דוחה יו"ט ומיהו סוגיא דבילה מוכח דאפילו ספק נמי שרי בדאיכא דקר נעוץ וי"ל בדוחק ק"ו הכי כיסוי שאין ודאו דוחה שבת אפילו הזמינו לכך מ"מ אסרו משום טורח אינו דין שאין ספקו דוחה יו"ט משום איסור גומא דרבנן או משום מוקלה דאין דעתו לספק אבל באפר שהכינו אין לאסור ספק ביו"ט מק"ו דשבת דאין לדמות טורח יו"ט לדשבת וללישנה דמשום התרת חלבו ואסר אע"ג דהכינו אע"ג דליכא ק"ו מ"מ יש לחוש שיטעו הרואים ויעשו ק"ו משבת כיון דאין ודאו דוחה שבת אפילו בהכינו כ״ש שספק אין דוחה יו"ט ומדמכסים אותו

ודאי חיה היא ויתירו חלבו: תקיעת שופר בגבולין תוכיח

יום מוב דחיא ספק יו"מ ספק חול מיבעיא שאין וראה רוחה שבת בו'. וא"ת והא טעמא ש דשופר בשבת משום שמא יעבירנו ארבע אמות ברה"ר והא לא שייך בי"ט וי"ל דשייך נמי בי"ט דאם אשה היא זה הטומטום אסור להוליא ללרכה דהא לא מיחייבא ואין להחיר מטעם הואיל והותרה הולאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דהיינו דוקא היכא דהוי לורך היום קלת אבל הכא ליכא לורך היום כלל אי נמי ה"ק שאין ודאה דוחה שבת בן משום גזירה דרבנן שמא יעבירנו וספיקה דוחה יום טוב אף על גב דאיכא נמי איסורא דרבנן בתקיעה

כסה דחרשין ולה כסה דפושרין. טוב לשתות כום של מכשפות ולא לשתות כוס של מים פושרין שרעים הם לגוף: ליביא. שרשי עשבים ותבלין: לין. הרתיח: מי שהניה לו חביו מעות. כלומר מי שלא טרח בממון וקל בעיניו לאבדו זהו איבודו: ילבש

כלי פשחן. שהן יקרים. ולפי דרכנו למדנו שהעושה אלה מאבד ממון ויזהר אדם מהם: כיתנא רומיתא. יקר היה: בסורי. ישכור פועלים וימסור להן שוורים שלו לחרוש והם יכחישו השוורים וויסקבום ביערות ובכרמים והמלאכה לא מעלה לכלום שאינן חוששין לכך: טוב איש חוכן. דלים ומלוה אותם וטוב המכלכל דבריו במשפט לפי היכולת הוא עומד על לרכיו ולא בכל תאות לבו: פחות ממה שיש לו. פחות מכדי היכולת א] וילבש ויתכסה לפי היכולת שלא יתביים ויכבד אשתו יותר מלפי היכולת: לחולה. שיש בו סכנה: חייב לכסות. דכיון דניתנה שבת לידחות אלל שחיטה זו נדחית לכל מצותה של שחיטה זו: אישתומא קאמר. דבר מימה הוא אומר. לשון (לעיל דף כא.) השתומס כשעה חדחי אשטורדישו"ן: לישמטו להמוריה. יחתכו חת לשונו שאמר בה. ל"א גרסינן אי דשמא קאמר אם בשמו הוא אומר לישמטו לאמוריה ישמטו את האמורא מלפניו לביישו: שודחה דוחה שבת. דחתיח בקל וחומר מה לרעת שדוחה עבודה ועבודה דוחה שבת מילה דוחה אותה. כולה במסכת שבת (דף קלב:): אין ספיקה דוחה יו"ט. כגון נולד בין השמשות דקי"ל בפ׳ רבי אליעור (שבת דף קלו.) דנימול לתשעה וחל ספק שמיני ספק תשיעי שלו ביו"ט אינו נימול עד עשירי דתנן [שס] נולד בין השמשות נמול לתשעה כלומר לספק תשיעי בין השמשות של ערב שבת נמול לעשרה חל יו"ט להיות אחר אותה שבת שהוא עשירי נמול לאחד עשר משום דמילה שלא בזמנה לא דחיא דנפקא לן מהוא לבדוח הוא ולא מכשיריו לבדו ולא מילה שלא בזמנה בסנהדרין ש: כסוי שחין ודאו דוחה שבת. לקמיה מפרש: בגבולין. דקיימה לן ברחש השנה

מוסף רש"י שמעשרות את בעליהו ומחזיקות אותם כעשתרות הללו שהן סלעים חזקים

עקרי נשמיס, קרי (שם). ורוצה לא ללמדט כא שלא

(דף כט:) בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה: וספיקה דוחה י"ט. דתניא [שם.] טומטום ואנדרוגינום חייבים אף על פי שהוא ספק אשה ואינה חייבת: בריבי. אדם גדול: משובה. על קל וחומר דרבי יוסי: מילה אינה בלילה אלא ביום דיום כתיב בה (ויקרא יב): זה אחד מן הדברים. שהיה רבי חיים אומר שלם

> היה לו שום תשובה עליהם והא דרבי היה לו שום משובה עליהם והא דרבי אלא מינייהו והא דאהדרו רבנן מקיעת שופר בגבולים יוסי חדא מינייהו והא תוכיח לא חשיב לה פירכא כדמפרש לקמיה: ודלמא דעבר ושחט. לבריא דלא ניתנה שבת לידחות קאמר דלא יכסה אבל לחולה דניתנה שבת לידחות שרי: דומיא דמילה. על כרחך בחולה קאמר דומיא דמילה דברשות ותיובתא היא לרב עינא: ספק י"ט וספק חול. כגון שני ימים טובים של ראש השנה שהאחד ספק:

שהיא חכמה ואינה מלאכה ונדחה איסור זה מספק. [וע"ע מוספות ר"ה כע: ד"ה רדיית]:

 ל) ב"מ כט:, ל) [שס],
ג' (ב"מ ל. עג.],
[מוספתה רפ"ו ומוספתא בילה פ"א ה"דו. **כ**) [ל"ל אמרו], ו) [סקב פי' בערוך לשון חבורה], יב], ט) [ל"ל בשבת כד:], י) [ועיין תוס' שבת כ: ב"ה אנן ותום׳ ב"מ כט: ליט מק ועוט כינו כם. ד"ה בזכוכית], ל) [עיין תוס' ב"מ ל. וע"ע תוס' שם עג.ז, () עיין רש״ה,

הגהות הב"ח (מ) תום' ד"ה כחוי וכו' אבל להך טעמא דמפרש:

הנהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה פחות וכו" מכדי היכולת. כאן ייטדי היכולת. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד וילבש וכו' שלא יחדיי הס"ד ואח"כ מה"ד ויכבד: ב] תום' ד"ה תקיעת שו"ת שלגת לריה סי ק"ז דף ל"ב ע"ד ודף ל"ג ע"ל בדפוס פפד"ל וע" במג"ה סי' תקפ"ח ס"ק ד' ודו"ק:

→((4) לעזי רש"י

אישטורדישו"ן. עילפון,

(דברים כח ד). כסא דחרשין. נוח לשחות כוס של מכשפות מכוס של מים פושרין, ואיידי דאיירי במילי דר' יוחגן בהלכות דרך ארן נקט הני שמעתא ציביא. כל לבר שנותנין לתוך המשקה, או עשבים או תבלין או אדם בכך, שהעושה אלה מאבד מהן הון רב (שם). בכיתנא רומיתא. דמיהס יקרין וממהרין לכלות (שם). בתורי. נפועלים המנהיגים בשוורי בעה"ב, דנפיש פסידייהו. שרונ עבודת קרקעות שלהן נשוורים היתה, אף חרישת הכרמים ובלירתם מנהיגים שורות הכרם עם הבולרים ונותנין שם הענבים, לפיכך אם אין הבעלים עליהם יש הפסד גדול, שאין דרך הפועלים לחוס על הכרם ועל השוורים ומנהיגים אותן על הגפנים ועל הנטיעות והם מתקלקלין יהשוורין נסחבין ונשברים